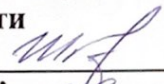

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних та прикладних наук

Кафедра права та публічного управління

ЗАТВЕРДЖЕНО:
проректором з методичної
роботи

"01" 09 2023 р.

КОНСТИТУЦІЙНА ЮСТИЦІЯ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітньо-професійна програма	Право
Освітній рівень	(другий) <u>магістерський</u>
Статус дисципліни	<u>вибіркова</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>

Івано-Франківськ
2023

Затверджено на засіданні кафедри права та публічного управління
 Протокол № 1 від 29.08.2023.

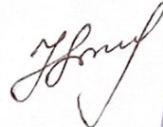
В. о. завідувача кафедри

Світлана ХОДАК

Розробник:

Кандидат юридичних наук, доцент,
 завідувач кафедри права
 та публічного управління

Ірина ПРИПХАН

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП

Людмила АНДРУСІВ

СХВАЛЕНО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЮ РАДОЮ

Голова Науково-методичної ради
 ЗВО «Університет Короля Данила»
 Протокол № 1 від 1 вересня 2023 р.

Ярослав ШТАНЬКО

e-mail	iryna.prypghan@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	303
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/iryna-prypkhan-k
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна «Конституційна юстиція» посідає значне місце в системі професійної підготовки майбутнього юриста, оскільки покликана не лише вдосконалити та поглибити знання студентів з питань конституційної юрисдикції, а й напрацювати практичні навички у складанні відповідних письмових клопотань до Конституційного Суду України у визначеній законом формі.

Результативне викладання конституційної юстиції згідно із сучасними вимогами до організації та здійснення освітнього процесу визначає завдання переосмислення технологій проведення навчальних занять, їхню модернізацію з обов'язковим комбінуванням пасивних, активних та інтерактивних методів навчання, впровадження дистанційних форм навчання та контролю. Вирішальне значення повинна мати спрямованість на формування у здобувачів вищої освіти здатності застосовувати набуті знання щодо сутності, змісту та особливостей конституційно-правового регулювання явищ та процесів правової дійсності у різних практичних ситуаціях.

Метою викладання навчальної дисципліни «Конституційна юстиція» є допомогти студентам з'ясувати сутність проблем конституційної юстиції в Україні з застосуванням напрацювань зарубіжного досвіду. При викладанні даного спецкурсу особлива увага звертається на статус Конституційного Суду України, його процесуальну діяльність, визначаються особливості провадження у справах.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Конституційна юстиція» є: дослідити конституційно-правову природу правової охорони Конституції, генезис конституційного контролю в Україні з урахуванням світового досвіду в цій сфері; вивчити сучасні теорії та моделі конституційного судочинства; ознайомлення з конституційним провадженням; розвиток у студентів навиків самостійної творчої роботи при закріпленні теоретичних знань в процесі проведення семінарських занять.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- особливості моделей органів конституційного судочинства у світі;
- визначення статусу Конституційного Суду України;
- структуру та організацію діяльності Конституційного Суду України;
- статус суддів Конституційного Суду України;
- принципи діяльності Конституційного Суду України;
- функціональні напрямки діяльності Конституційного Суду України;
- стадії конституційного провадження;
- процесуальні аспекти розгляду справ у Конституційному Суді України;
- акти Конституційного Суду України.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.
- Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові,

статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

- Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.
- Аналізувати законодавство України у сфері конституційного судочинства.
- Розкривати сутність та давати оцінку актам Конституційного Суду України.
- Вміння складати конституційну скаргу.
- Ефективно використовувати набуті при вивченні спеціального курсу знання при вирішенні професійних завдань.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Конституційна юстиція» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Право», введеної в дію ЗВО «Університет Короля Данила» “29” серпня 2023 року).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
<p>СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.</p>	<p>ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.</p>
<p>СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.</p>	<p>ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.</p>
<p>СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.</p>	<p>ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.</p>
<p>СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування</p>	<p>ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.</p>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1
Семестр	2
Кількість кредитів ЄКТС	6

Аудиторні навчальні заняття		денна форма	Заочна форма
	лекції	30	16
	семінари, практичні	30	14
Самостійна робота		120	150

Форма підсумкового контролю	залік
------------------------------------	--------------

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Тема 1. Конституційний контроль та конституційна юстиція

Функціональне призначення та поняття конституційного контролю.

Органи конституційного контролю. Конституційна юстиція як інституційна форма здійснення конституційного контролю. Моделі конституційного контролю та їхня загальна характеристика. Види конституційного контролю. Основні історичні етапи становлення та розвитку конституційної юстиції в Україні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Верховенство конституції та верховенство парламенту.
2. Змішані моделі конституційної юстиції.
3. Процедура ампаро: досвід Іспанії.

Тема 2. Конституційний Суд України – орган конституційної юрисдикції

Політико-правова природа Конституційного Суду України. Політизація конституційної юстиції і доктрина політичного питання. Нормативне регулювання організації та діяльності Конституційного Суду України. Засади діяльності Конституційного Суду України.

Завдання для самостійної роботи:

1. Правова визначеність та легітимні очікування як складові верховенства права.

2. Політична нейтральність судді Конституційного Суду України: проблеми забезпечення.
3. Саморегулювання діяльності Конституційного Суду України.

Тема 3. Склад, структура та організація діяльності Конституційного Суду України

Склад Конституційного Суду України та порядок його формування. Структура Конституційного Суду України. Органи Конституційного Суду України та їхнє функціональне призначення. Голова та інші посадові особи Конституційного Суду України. Секретаріат Конституційного Суду України.

Завдання для самостійної роботи:

1. Заміщення посад судді Конституційного Суду України Верховною Радою України: наявні проблеми.
2. Дострокове заміщення посади Голови Конституційного Суду України.
3. Організація діяльності сенатів Конституційного Суду України.

Тема 4. Правовий статус судді Конституційного Суду України

Загальна характеристика статусу судді Конституційного Суду України. Вимоги до судді Конституційного Суду України. Набуття та припинення повноважень судді Конституційного Суду України. Повноваження судді Конституційного Суду України. Гарантії діяльності суддів Конституційного Суду України

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначення рівня компетентності та моральних якостей кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України.
2. Конфлікт інтересів та відвід (самовідвід) судді Конституційного Суду України.
3. Позасудова діяльність судді Конституційного Суду України.

Тема 5. Повноваження та функції Конституційного Суду України

Повноваження та функції Конституційного Суду України: загальна характеристика. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) правових актів. Офіційне тлумачення Конституції України. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) міжнародних договорів України. Контроль додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) законопроектів про внесення змін до Конституції України. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим та вирішення питання про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції України або законів України. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) законів України (їх окремих положень) за конституційною

скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України

Завдання для самостійної роботи:

1. Імпліцитні об'єкти конституційного контролю в Україні.
2. Контроль конституційності судового правозастосування.
3. Змістовні особливості контролю конституційності в умовах унітарного та федеративного державного устрою.

Тема 6. Провадження у справах конституційної юрисдикції

Поняття та особливості конституційного провадження. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду України. Учасники конституційного провадження. Організаційно-правові форми конституційного провадження. Строки конституційного провадження. Поняття, види та характеристика стадій конституційного провадження.

Завдання для самостійної роботи:

1. Свідки у конституційному провадженні.
2. Забезпечення повноти розгляду справи у конституційному провадженні.
3. Дотримання строків конституційного провадження.

Тема 7. Конституційна скарга – засіб юридичного захисту

Поняття та сутність конституційної скарги. Умови прийнятності конституційної скарги. Конституційне провадження у справах за конституційними скаргами. Юридично значущі наслідки розгляду конституційних скарг Конституційним Судом України.

Завдання для самостійної роботи:

1. Заходи забезпечення конституційної скарги.
2. Зловживання правом на подання конституційної скарги.
3. Правозастосовна практика як об'єкт конституційного контролю за конституційною скаргою.

Тема 8. Акти Конституційного Суду України

Поняття, види та властивості актів Конституційного Суду України. Порядок прийняття рішень та надання висновків Конституційним Судом України. Окрема думка судді Конституційного Суду України. Юридичні позиції Конституційного Суду України: поняття та значення. Проголошення, опублікування і набрання чинності рішень та висновків Конституційного Суду України. Порядок виконання актів Конституційного Суду України.

Завдання для самостійної роботи:

1. Орган конституційної юрисдикції як «позитивний» законодавець.
2. Умотивованість та обґрунтованість актів Конституційного Суду України.
3. Юридична відповідальність за невиконання актів Конституційного Суду України.

Зміст практичних занять

Тема 1. Конституційний контроль та конституційна юстиція (2 год)

План семінарського заняття:

1. Правова охорона Конституції. Конституційний нагляд та конституційний контроль.
2. Органи конституційного контролю. Конституційна юстиція як інституційна форма здійснення конституційного контролю.
3. Моделі конституційного контролю та їхня загальна характеристика.
4. Види конституційного контролю.
5. Становлення та розвиток конституційної юстиції в Україні.

Тема 2. Конституційний Суд України – орган конституційної юрисдикції (2 год)

План семінарського заняття:

1. Політико-правова природа Конституційного Суду України.
2. Політизація конституційної юстиції і доктрина політичного питання.
3. Нормативне регулювання організації та діяльності Конституційного Суду України.
4. Засади діяльності Конституційного Суду України.

Тема 3. Склад, структура та організація діяльності Конституційного Суду України (4 год)

План семінарського заняття:

1. Склад Конституційного Суду України та порядок його формування.
2. Структура Конституційного Суду України.
3. Органи Конституційного Суду України та їхнє функціональне призначення.
4. Голова та інші посадові особи Конституційного Суду України.
5. Секретаріат Конституційного Суду України.

Тема 4. Правовий статус судді Конституційного Суду України (4 год)

План семінарського заняття:

1. Загальна характеристика статусу судді Конституційного Суду України.
2. Вимоги до судді Конституційного Суду України.
3. Набуття та припинення повноважень судді Конституційного Суду України.
4. Повноваження судді Конституційного Суду України.
5. Гарантії діяльності суддів Конституційного Суду України.

Тема 5. Повноваження та функції Конституційного Суду України (4 год)

План семінарського заняття:

1. Повноваження та функції Конституційного Суду України: загальна характеристика.

2. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) правових актів.
3. Офіційне тлумачення Конституції України.
4. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) міжнародних договорів України.
5. Контроль додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту.
6. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою.
7. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) законопроектів про внесення змін до Конституції України.
8. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим та вирішення питання про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції України або законів України.
9. Контроль відповідності Конституції України (конституційності) законів України (їх окремих положень) за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України.

Тема 6. Проведення у справах конституційної юрисдикції (4 год)

План семінарського заняття:

1. Поняття та особливості конституційного провадження.
 2. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду України.
- Учасники конституційного провадження.
3. Організаційно-правові форми конституційного провадження.
 4. Строки конституційного провадження.
 5. Поняття, види та характеристика стадій конституційного провадження.

Тема 7. Конституційна скарга – засіб юридичного захисту (6 год)

План семінарського заняття:

1. Поняття та сутність конституційної скарги.
2. Умови прийнятності конституційної скарги.
3. Конституційне провадження у справах за конституційними скаргами.
4. Юридично значущі наслідки розгляду конституційних скарг Конституційним Судом України.

Тема 8. Акти Конституційного Суду України (4 год)

План семінарського заняття:

1. Поняття, види та властивості актів Конституційного Суду України.
2. Порядок прийняття рішень та надання висновків Конституційним Судом України.
3. Окрема думка судді Конституційного Суду України.
4. Юридичні позиції Конституційного Суду України: поняття та значення.

5. Проголошення, опублікування і набрання чинності рішень та висновків Конституційного Суду України.
6. Порядок виконання актів Конституційного Суду України.

Зміст самостійної роботи студентів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни
«Конституційна юстиція»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	120	150
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	20	10
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	40	20
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	20	20
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	40	100

ПОЛІТИКА КУРСУ ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Дозволяється вільне відвідування лекцій студентам за індивідуальним графіком навчання. Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту ЗВО «Університет Короля Данила», Правил поведінки здобувачів освіти та Кодексу корпоративної етики. Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення дискутувати, ставити запитання викладачеві як під час лекцій, так і під час семінарських чи практичних занять.

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися один до одного, бути урівноваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

На початку вивчення курсу викладач знайомить студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого і здійснюється навчальний процес.

Під час виконання письмових тестових завдань недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». розглядає та вирішує перший проректор або проректор з навчальної роботи на підставі заяви студента або подання декана.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі публічного права.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія, brainstorming, робота в команді (групах)).	залік
Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)). Додатково: написання тез, презентація на науковому заході	залік
Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія, brainstorming, робота в команді (групах)). Методи навчальної роботи щодо застосування знань на практиці із формування умінь та навичок (написання проєктів конституційної скарги).	залік

Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.	Наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія, brainstorming, робота в команді (групах)).	залік
---	--	-------

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Фіксація поточного контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

Здобувачі які ведуть конспект лекцій, мають план-проспект семінарського заняття, а також формулюють власну аналітичну думку з конкретного питання можуть претендувати на оцінку відмінно “5”. Також здобувачі, які приймають активну участь в обговоренні відповідей своїх колег можуть отримати додаткові бали до власної відповіді, або окрему оцінку.

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль знань проводиться у письмовій формі – написання письмової роботи - проекту конституційної скарги (2 семестр). За результатами підсумкового контролю (залік) студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в залікаційних відомостях оцінюється в балах (згідно Шкали оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %
Національна диференційована шкала	
Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Національна недиференційована шкала	
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59
Шкала ECTS	
A	90 – 100
B	83 – 89
C	75 – 82
D	67 – 74
E	60 – 66
FX	35 – 59
F	0 – 34

Студенти, які не з'явилися на заліки без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Об'єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 01.08.2022).

2. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19> (дата звернення: 08.08.2022).
3. Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України від 08.06.1995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1к/95-вр> (дата звернення: 08.08.2022).
9. Регламент Конституційного Суду України : Постанова Конституційного Суду України від 22.02.2018 № 1-пс/2018 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18> (дата звернення: 08.08.2022).
12. Положення про Секретаріат Конституційного Суду України : затверджено Постановою Конституційного Суду України від 11.04.2019 № 13-п/2019. URL: <http://www.ccu.gov.ua/docs/179> (дата звернення: 08.08.2022).
13. Положення про Бібліотеку Конституційного Суду України : затверджено Постановою Конституційного Суду України від 29.01.2019 № 2-п/2019. URL: http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/2_n_2019.pdf (дата звернення: 08.08.2022).
14. Положення про Архів Конституційного Суду України : затверджено Постановою Конституційного Суду України від 29.01.2019 № 3-п/2019. URL: http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/3_n_2019.pdf (дата звернення: 08.08.2022).
15. Правила внутрішнього службового розпорядку в Конституційному Суді України : затверджено зборами (конференцією) державних службовців Конституційного Суду України від 30.06.2017 (зі змінами). URL: <http://www.ccu.gov.ua/docs/3098> (дата звернення: 08.08.2022).
16. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 2453-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17> (дата звернення: 08.08.2022).
18. Рішення Конституційного Суду України від 23.06.1997 № 2-зп у справі про акти органів Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-97> (дата звернення: 01.02.2020).
19. Рішення Конституційного Суду України від 14.12.2000 № 15-рп/2000 у справі про порядок виконання рішень Конституційного Суду України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-00> (дата звернення: 01.02.2020).
20. Рішення Конституційного Суду України від 26.06.2008 № 13-рп/2008 у справі про повноваження Конституційного Суду України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-08> (дата звернення: 08.08.2022).
21. Рішення Конституційного Суду України від 11.07.1997 №3-зп у справі щодо конституційності тлумачення Верховною Радою України статті 98 Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-97> (дата звернення: 08.08.2022).
22. Конституція Французької Республіки. URL: https://pravo.org.ua/img/books/files/1522085069fr_const_final.pdf (дата звернення: 08.08.2022).

23. Конституція Польської Республіки. URL: https://pravo.org.ua/img/books/files/1525439592pol_const_new_a5_web.pdf (дата звернення: 08.08.2022).

Підручники та навчальні посібники

1. Конституційний Суд України: Рішення. Висновки / Конституц. Суд України. Кн. 17 : 2019 / відп. ред. О. М. Тупицький ; уклад. : Я. В. Скринник, О. І. Кравченко, Ю. М. Михеєнко. Житомир : ТОВ "505", 2020. 920 с.
2. Бичков І. Г. Місце органів конституційної юрисдикції в механізмі стримувань і противаг демократичної правової держави : монографія. Харків : Право, 2022. 216 с.
3. Терлецький Д. С., Батан Ю. Д., Запорожець В. І. Конституційна юстиція : навч. метод. посібник ; за заг. ред. Д. С. Терлецького. Одеса, 2021. 154 с.
4. Конституційне право зарубіжних країн : підручник / Н. В. Мішина, В. О. Міхальов, В. О. Куранін та ін. ; за ред. Н. В. Мішиної, В. О. Міхальова. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 644 с.
5. Конституційне право зарубіжних країн : підручник / Н. В. Мішина, В. О. Міхальов, В. О. Куранін та ін. ; за ред. Н. В. Мішиної, В. О. Міхальова. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 644 с.
6. Різник С. Конституційність нормативних актів: сутність, методологія оцінювання та система забезпечення в Україні. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 542 с.
7. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право Київ : Юрінком Інтер, 2019. 327 с.
8. Савчин М. В. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005 – 2010 : монографія. Ужгород : РІК-У, 2020. 384 с.
9. Різник С. В. Конституційність нормативних актів: сутність, методологія оцінювання та система забезпечення в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.02 / Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ, 2021. 473 с.
10. Спінчевська О. М. Конституційний юрисдикційний процес: сучасний стан та перспективи удосконалення : дис. ... д-ра філософії: 081 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. 266 с.

Додаткова література

1. Гончар І. Секретні матеріали. КСУ залишив за собою право не надавати матеріали справ для ознайомлення третім особам. *Судовий Вісник. Юридична практика*. 2020. № 1. С. 13.
2. Городовенко В. В. Окрема думка судді як творче осмислення предмета конституційного провадження. *Публічне право*. 2020. № 1. С. 9–20.
3. Руснак Л. В. Предмет доказування в конституційному судовому процесі. *Публічне право*. 2020. № 1. С. 182–187.

4. Бичков І. Щодо місця Конституційного Суду України в механізмі стримувань і противаг. *Підприємництво, госп-во і право* : наук.-практ. госп.-прав. журн. 2020. № 3. С. 224–229.
5. Тупицький О. Конституційний Суд України: між Конституцією і суспільством. *Вісник Конституційного Суду України* : загальнодержавне періодичне видання. 2020. № 3. С. 143–148 .
6. Рожок Л. П. Глобалізація та стандарти здійснення конституційного тлумачення. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 164–168.
7. Єзеров А., Терлецький Д. Суди загальної юрисдикції та Конституційний Суд України: питання взаємодії. *Право України*. 2020. № 8. С. 223–237.
8. Буняк В. Чи є Конституційний Суд України судом? *Юридичний вісник України*. 2020. № 46 (20-26 листопада). С. 11 .
9. Антошкіна В. К. Правова природа, роль, значення та підстави тлумачення Конституційного Суду і доктринального тлумачення: їх взаємозв'язок. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 33–38.
10. Щербанюк О. В. Проблеми реалізації конституційної скарги в Україні та шляхи їх вирішення. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1.
11. Ватаманюк І. В. Процесуальна компетенція суб'єктів розгляду справи Конституційного Суду України : дис. ... д-ра філос. : 081 / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2022. 180 с.
12. Голєв О. Конституційний контроль за конституційним поданням Верховного Суду за зверненням суду системи судоустрою. *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи* : матеріали ХХІІ Міжнар. студент.-аспірант. наук. конф. (28 квіт. 2023 р.) / Львівський національний університет імені Івана Франка, Нац. акад. прав. наук України. Захід. регіон. наук. центр. Львів : Юрид. ф-т Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2023. С. 39–41.
13. Вакуленко Б. Втілення принципу дружнього ставлення до міжнародного права у інтерпретаційній діяльності Конституційного Суду України. Конституційно-правові доктрини у судовій діяльності : круглий стіл, 10 груд. 2021 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Кафедра конст. права України. Харків : Права людини, 2021. С. 20–21.
14. Волошина А. С. Подолання конституційного нігілізму. *Український конституціоналізм: виклики, народжені свободою. XV Тодиківські читання* : зб. тез наук. доп. і повідомл. Міжнар. наук. конф. (23 груд. 2022 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Асоц. випускників Нац. ун-ту "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Харків : Права людини, 2022. С. 43–44 .
15. Щербанюк О. В. Конституційний перегляд законів про внесення змін до конституції: судове обмеження чи судовий активізм. *Український конституціоналізм: виклики, народжені свободою. XV Тодиківські читання* : зб. тез наук. доп. і повідомл. Міжнар. наук. конф. (23 груд. 2022 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Асоц. випускників Нац. ун-ту "Юрид.

- акад. України ім. Ярослава Мудрого". Харків : Права людини, 2022. С. 178–181.
16. Кузуб О. О., Павшук К. О. Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції та його роль в механізмі реалізації і захисту конституційних прав та свобод людини й громадянина. *Юридичний науковий електронний журнал* : електронне наукове фахове видання. 2023. № 2. С. 78–87.
 17. Пулей В. Право на конституційну скаргу серед інших прав і свобод людини і громадянина в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство* : електронне наукове фахове видання. 2022. № 1. С. 42–45.
 18. Плєскач В. Ю. Конституційний контроль правових актів, що втратили чинність: для чого і для кого? *Юридичний науковий електронний журнал* : електронне наукове фахове видання. 2023. № 1. С. 74–78.
 19. Шеремета С. А. Відсутність законодавчого регулювання як підстава для застосування Конституції України судами. *Національна безпека як конституційна цінність: сучасні виклики* : Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди Дня Конституції України, 22 черв. 2023 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Харків, 2023. С. 165–168.
 20. Грищук О. Конституційні цінності та принципи в рішеннях Конституційного Суду України: особливості в умовах воєнного стану та загроз національній безпеці. *Вісник Конституційного Суду України* : загальнодерж. період. вид. 2022. № 5/6. С. 96–106 .
 21. Селіванов А. Конституційне правосуддя в ім'я миру та справедливості. *Вісник Конституційного Суду України* : загальнодерж. період. вид. 2022. № 5/6. С. 107–113.
 22. Ярошенко О. М., Синчук С. М., Раданович Н. М. Загальнодозвільний тип юридичного регулювання і практика Конституційного суду України. *Вісник Національної академії правових наук України* : наук. юрид. журн. / Нац. акад. прав. наук України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2022. № 4. Т. 29. С. 66–92.
 23. Бзова Л. Г. Зарубіжна конституційна практика як основа рішень Конституційного Суду. *Юридичний науковий електронний журнал* : електронне наукове фахове видання. 2021. № 6. С. 32–34.
 24. Качурінер В. Л., Згама А. О. Конституційна скарга як форма звернення до органу конституційної юрисдикції: національний та зарубіжний досвід. *Юридичний науковий електронний журнал* : електронне наукове фахове видання. 2021. № 7. С. 340–343.
 25. Занфірова Т. А., Айдинян А. В. Поширювальне тлумачення норм права в окремих рішеннях Конституційного Суду України. *Юридичний науковий електронний журнал* : електронне наукове фахове видання. 2022. № 1. С. 30–33.
 26. Плєскач В. Ю. Історія становлення і особливості конституційного контролю в Естонії. *Аналітично-порівняльне правознавство* : електронне наукове фахове видання. 2023. № 1. С. 110–114.

27. Берченко Г. В., Канюк М. Т. Поширення дії пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод на діяльність Конституційного Суду України. *Юридичний науковий електронний журнал* : електронне наукове фахове видання. 2022. № 2. С. 39–42.
28. Суховецький О. О., Кушніренко О. Г. Конституційний Суд України як гарант додержання Конституції України. *Юридичний науковий електронний журнал* : електронне наукове фахове видання. 2022. № 2. С. 43–46.
29. Буханевич О. М., Івановська А. М. Суб'єкти процесуальних відносин у сфері реалізації конституційного контролю. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 184–187.
30. Бабак М. А. Особливості конституційної скарги у деяких країнах колишнього соціалістичного табору. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 299–301.
31. Вольська І. В. Межі повноважень Конституційного суду України за результатами розгляду справ: правові позиції. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 301–303.
32. Єгорова В. С. Стратегія розвитку конституційного судочинства. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 304–305.
33. Калініченко О. Ф. Розвиток конституційного судочинства в Україні : реалії сьогодення. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 306–307.
34. Кушніренко О. Г. Доктрина "войовничої" демократії в діяльності Конституційного суду України. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 307–309.
35. Летнянчин Л. І. Еволюція конституційної доктрини України: відправової (юридичної) позиції до офіційної конституційної доктрини. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 310–312.

36. Перцель К. С. Юридичні особи як суб'єкти права на конституційну скаргу: бути чи не бути? *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 313–315.
37. Прилуцький С. В. Конституційний суд України та його інституційно-правова (не)визначеність ("фантом" вітчизняного конституціоналізму?). *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 318–321.
38. Розвадовський В. І. Проблеми правового регулювання представництва у конституційному провадженні: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 326–329.
39. Руснак Л. В. Суб'єкти доказування в конституційному судовому процесі України. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. : Чернівці, 29 жовт. 2021 р. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці, 2021. С. 329–331.
40. Савчин М. Конституційна юстиція в умовах сучасної трансформації права. *Право України*. 2022. № 1. С. 39–80.
41. Любченко О. О. Окрема думка судді у контексті відносно незалежності як основоположного принципу ухвалення рішень Конституційним Судом України. *Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу* : теоретичні та практичні аспекти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. і з нагоди 20-тої річниці створення Полтав. юрид. ін-ту Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого. (м. Полтава, 29 верес. 2022 р.) / Полт. юрид. ін-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Полтава, 2022. С. 195–198.
42. Верлос Н. Цифрові права людини в сучасному світі крізь призму тлумачення органами конституційної юрисдикції. *Взаємні здобутки Європейської Комісії "За демократію через право" і органів конституційної юстиції та проблеми тлумачення у конституційному судочинстві* : зб. матеріалів і тез міжнар. онлайн-конф., 25 черв. 2010 р. / Конституц. Суд України, Європ. коміс. "За демократію через право" (Венец. коміс.), ОБСЄ. Київ : ВАІТЕ, 2020. С. 52–55.
43. Кампо В. Виконання рішень, додержання висновків Конституційного Суду України: спроба системного аналізу. *Взаємні здобутки Європейської Комісії "За демократію через право" і органів конституційної юстиції та проблеми тлумачення у конституційному судочинстві* : зб. матеріалів і тез міжнар. онлайн-конф., 25 черв. 2010 р. / Конституц. Суд України, Європ. коміс. "За демократію через право" (Венец. коміс.), ОБСЄ. Київ : ВАІТЕ, 2020. С. 81–88.

44. Костицький М., Кушакова-Костицька Н. Тлумачення Конституції та законів України Конституційним Судом України та іншими органами судочинства: спільність і відмінність. *Взаємні здобутки Європейської Комісії "За демократію через право" і органів конституційної юстиції та проблеми тлумачення у конституційному судочинстві* : зб. матеріалів і тез міжнар. онлайн-конф., 25 черв. 2010 р. / Конституц. Суд України, Європ. коміс. "За демократію через право" (Венец. коміс.), ОБСЄ. Київ : ВАІТЕ, 2020. С. 89–92 .
45. Совгиря О. Змістовні вимоги до конституційного подання: вітчизняна та європейська судова практика. *Взаємні здобутки Європейської Комісії "За демократію через право" і органів конституційної юстиції та проблеми тлумачення у конституційному судочинстві* : зб. матеріалів і тез міжнар. онлайн-конф., 25 черв. 2010 р. / Конституц. Суд України, Європ. коміс. "За демократію через право" (Венец. коміс.), ОБСЄ. Київ : ВАІТЕ, 2020. С. 143–152.

Електронні інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал органів судової влади України. URL: <http://court.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
6. Офіційний веб-сайт Верховного Суду. URL: <http://www.scourt.gov.ua/>
7. Офіційний веб-сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.ombudsman.kiev.ua/>